

Освітня програма Уманської гімназії № 11 Уманської міської ради Черкаської області І ступеня (1-4 класи) (початкова освіта) розроблена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти І ступеня, на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №807 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», наказу МОН України від 21.03.2018 №268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти» (зі змінами), наказу МОН України від 08.10.2019 року № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти», наказу МОН України від 08.10.2019 року № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»,.

Освітня програма початкової освіти Уманської гімназії №11 (далі - освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження та *очікувані результати навчання* здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей (за другою Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Шияна Р.Б.);
- перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями;
- орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін тощо, зокрема їхньої інтеграції, а також логічної послідовності їхнього вивчення;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою.

***Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.*** Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти складає 1680 годин/навчальний рік, для 3-4-х класів – 1820 годин/навчальний рік.

для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік,

для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,

для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,

для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах закладу.

До освітньої програми додано навчальні плани (складені відповідно до типових), що пропонує підхід до організації освітнього процесу.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план початкової школи передбачає реалізацію освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти через структурування змісту початкової освіти на засадах інтегрованого підходу у навчанні. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

В Уманській гімназії №11 передбачено варіант навчального плану початкової школи з українською мовою навчання. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

На основі типового навчального плану Уманська гімназія №11 складає на кожен навчальний рік навчальний план з конкретизацією варіативної складової, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів.

Навчальний план закладу на 2022/2023 навчальний рік складено на підставі наказів Міністерства освіти і науки України про затвердження типових освітніх програм:

- для **1а, 2г, 3а, 4а, 4б класів** – за Типовим навчальним планом для класів школи I ступеня, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України», затвердженого наказом МОН України від 03.02.2021 № 140 (додаток 2);
- для **1б, 1в, 1г, 1д, 2а, 2б, 2в, 2д, 3б, 3в, 3г, 3д, 4в, 4г, класів** – за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом Міністерства освіти та науки України від 08.10.2019 року № 1272 (таблиця № 1);

Поділ на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 року № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) комплектуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп продовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», передбачається:

- у 1-4-х класах – поділ на групи при вивченні англійської мови;
- у 1-4-х класах – поділ на групи при вивченні української мови;
- у 2-4-х класах – поділ на групи при вивченні інформатики.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1-х класах – 35 хвилин, у 2-4-х класах – 40 хвилин.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем.

**Логічна послідовність вивчення предметів** розкривається у відповідних навчальних програмах, затверджених Міністерством освіти та науки України (відповідно до Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Шияна Р.Б.)

**Перелік та пропонований зміст освітніх галузей.** Освітню програму укладено відповідно до типової за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, у тому числі:

Рідномовна освіта (українська мова та література; мови та літератури корінних народів та національних меншин) (МОВ<sup>1</sup>)

Іншомовна освіта (ІНО)

Математична (МАО)

Природнича (ПРО)

Технологічна (ТЕО)

Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)

Громадянська та історична (ГІО)

Мистецька (МІО)

Фізкультурна (ФІО)

**Форми організації освітнього процесу.** У 1-4 класах очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання:

- дослідницькі,
- інформаційні,
- мистецькі проекти,
- сюжетно-рольові ігри,
- інсценізації,
- моделювання,
- ситуаційні вправи,
- екскурсії,
- дитяче волонтерство тощо.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення

---

<sup>1</sup> У дужках подано скорочене позначення кожної галузі.

конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

***Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.*** Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довірливості поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

### ***Очікувані результати навчання здобувачів освіти.***

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі.

Освітня програма (1-2 клас) має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання

іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних

цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень;

та **наскрізних умінь**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

**Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів** здійснюються відповідно до методичних рекомендацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 року № 813.

Рекомендації щодо формувального оцінювання учнів 1 класу викладено в додатку до листів Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 року № 2.2.1250 та від 21.05.2018 року № 2.2.-1255.

Свідоцтво досягнень вкладається в особову справу учня.

### **Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.**

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

**Освітня програма початкової освіти** Уманської гімназії №11 передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом, а саме:

- здатність спілкуватися державною та іноземною мовами, висловлювати і захищати власні погляди;
- досліджувати ситуації і виокремлювати проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;
- усвідомлювати розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснювати роль природничих наук і техніки в житті людини;

- готовності використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності, здатності до соціальної комунікації й активності;
- усвідомлювати почуття власної гідності, діяльності з урахуванням власних прав і свобод, поваги до прав і гідності інших осіб, протидію дискримінації та нерівному ставленню до особистості;
- володіти навичками підприємницької діяльності, загальнокультурної й екологічної грамотності, готовності до здорового способу життя.

Реалізація освітньої програми початкової освіти Уманської ЗОШ №11 ім.М.П.Бажана забезпечує всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

**Додаток № 1.1**

складений відповідно  
до Типового навчального плану Типової  
освітньої програми для 1-2 класів закладів  
загальної середньої освіти (Наказ МОН  
України від 21.03.2018 року № 268 «Про  
затвердження типових освітніх та  
навчальних програм для 1-2 класів закладів  
загальної середньої освіти») (таблиця № 1)

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН**  
**для 1 класів з українською мовою навчання**

| Навчальні предмети                                                                                                                          | Кількість годин на тиждень у класах |             |             |             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
|                                                                                                                                             | 1-Б                                 | 1-В         | 1-Г         | 1-Д         |
| Українська мова                                                                                                                             | 5                                   | 5           | 5           | 5           |
| Іноземна мова                                                                                                                               | 2                                   | 2           | 2           | 2           |
| Математика                                                                                                                                  | 3                                   | 3           | 3           | 3           |
| Я досліджую світ*                                                                                                                           | 7                                   | 7           | 7           | 7           |
| Мистецтво**                                                                                                                                 | 2                                   | 2           | 2           | 2           |
| Фізична культура ***                                                                                                                        | 3                                   | 3           | 3           | 3           |
| Усього                                                                                                                                      | <b>20+3</b>                         | <b>19+3</b> | <b>19+3</b> | <b>19+3</b> |
| Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять |                                     |             |             |             |
| Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня                                                                                   | 20                                  | 20          | 20          | 20          |
| Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)  | <b>23</b>                           | <b>23</b>   | <b>23</b>   | <b>23</b>   |

\* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична-1; природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 4 для 1 класу

\*\* Окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» по 1 годині

\*\*\* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор

Володимир СОКИРСЬКИЙ

**Додаток № 1.2**

складений відповідно  
до Типового навчального плану Типової  
освітньої програми для 1-2 класів закладів  
загальної середньої освіти (Наказ МОН  
України від 21.03.2018 року № 268 «Про  
затвердження типових освітніх та  
навчальних програм для 1-2 класів закладів  
загальної середньої освіти») (таблиця № 1)

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН**  
**для 2 класів з українською мовою навчання**

| Навчальні предмети                                                                                                                          | Кількість годин на тиждень у класах |      |      |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|------|------|------|
|                                                                                                                                             | 2-А                                 | 2-Б  | 2-В  | 2-Д  |
| Українська мова                                                                                                                             | 5                                   | 5    | 5    | 5    |
| Іноземна мова                                                                                                                               | 3                                   | 3    | 3    | 3    |
| Математика                                                                                                                                  | 3                                   | 3    | 3    | 3    |
| Я досліджую світ*                                                                                                                           | 7                                   | 7    | 7    | 7    |
| Інформатика                                                                                                                                 | 1                                   | 1    | 1    | 1    |
| Мистецтво**                                                                                                                                 | 2                                   | 2    | 2    | 2    |
| Фізична культура ***                                                                                                                        | 3                                   | 3    | 3    | 3    |
| Усього                                                                                                                                      | 21+3                                | 21+3 | 21+3 | 21+3 |
| Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять |                                     |      |      |      |
| Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня                                                                                   | 22                                  | 22   | 22   | 22   |
| Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)  | 25                                  | 25   | 25   | 25   |

\* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична-1; природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 5 для 2 класу

\*\* Окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» по 1 годині

\*\*\* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор

Володимир СОКИРСЬКИЙ

**Додаток № 1.3**

складено відповідно до навчального плану початкової школи з навчанням українською мовою Типової освітньої програми для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН**  
для 3 класів з українською мовою навчання

| Навчальні предмети                                                                                                                          | Кількість годин на тиждень у класах |      |      |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|------|------|------|
|                                                                                                                                             | З-Б                                 | З-В  | З-Г  | З-Д  |
| Українська мова                                                                                                                             | 5                                   | 5    | 5    | 5    |
| Іноземна мова                                                                                                                               | 3                                   | 3    | 3    | 3    |
| Математика                                                                                                                                  | 4                                   | 4    | 4    | 4    |
| Я досліджую світ*                                                                                                                           | 7                                   | 7    | 7    | 7    |
| Інформатика                                                                                                                                 | 1                                   | 1    | 1    | 1    |
| Мистецтво**                                                                                                                                 | 2                                   | 2    | 2    | 2    |
| Фізична культура ***                                                                                                                        | 3                                   | 3    | 3    | 3    |
| Усього                                                                                                                                      | 22+3                                | 22+3 | 22+3 | 22+3 |
| Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять |                                     |      |      |      |
| Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня                                                                                   | 23                                  | 23   | 23   | 23   |
| Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)  | 26                                  | 26   | 26   | 26   |

\* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична-1; природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 4.

\*\* Окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» по 1 годині

\*\*\* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор

Володимир СОКИРСЬКИЙ

**Додаток № 1.4**

складено відповідно до навчального плану початкової школи з навчанням українською мовою Типової освітньої програми для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти під керівництвом Р. Б. Шияна, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН**  
**для 4 класів з українською мовою навчання**

| Навчальні предмети                                                                                                                          | Кількість годин на тиждень у класах |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|------|
|                                                                                                                                             | 4-В                                 | 4-Г  |
| Українська мова                                                                                                                             | 5                                   | 5    |
| Іноземна мова                                                                                                                               | 3                                   | 3    |
| Математика                                                                                                                                  | 4                                   | 4    |
| Я досліджую світ*                                                                                                                           | 7                                   | 7    |
| Інформатика                                                                                                                                 | 1                                   | 1    |
| Мистецтво**                                                                                                                                 | 2                                   | 2    |
| Фізична культура ***                                                                                                                        | 3                                   | 3    |
| Усього                                                                                                                                      | 22+3                                | 22+3 |
| Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять |                                     |      |
| Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня                                                                                   | 23                                  | 23   |
| Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)  | 26                                  | 26   |

\* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна – 2; математична – 1; природнича, технологічна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 4

\*\* Окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво»

\*\*\* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор

Володимир СОКИРСЬКИЙ